

**PROGRAM PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM
W
I LICEUM IM. T. KOŚCIUSZKI W KONINIE**

*PRZYJĘTY UCHWAŁĄ RADY PEDAGOGICZNEJ
W DNIU 02 WRZEŚNIA 2013R*

**OPRACOWANIE:
MGR MAGDALENA SIWIŃSKA-WYRWA
MGR HANNA PIOTROWSKA**

SPIS TREŚCI

- I. WSTĘP
- II. CHARAKTERYSTYKA UCZNIĄ ZDOLNEGO
- III. CELE GŁÓWNE I POŚREDNIE PROGRAMU
- IV. SPOSÓB REALIZACJI
- V. FORMY I METODY PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM
- VI. POSTAWA NAUCZYCIELA W PROCESIE KSZTAŁCENIA UCZNIĄ ZDOLNEGO
- VII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU
- VIII. ZAŁĄCZNIK
- IX. BIBLIOGRAFIA

I. WSTĘP

Współczesna szkoła, jako instytucja pozwalająca zdobyć wiedzę i sprawności niezbędne do funkcjonowania w dzisiejszym świecie, ma za zadanie stworzyć odpowiednie warunki do samorealizacji i realizacji potencjałów swoich uczniów, w tym uczniów zdolnych, którzy wg Sydney Marland „*przejawiają możliwości **zaawansowanych** dokonań w dziedzinie umysłowej, twórczej, artystycznej, w zakresie zdolności przywódczych czy w poszczególnych przedmiotach nauczania i które w celu pełnego rozwinięcia tych możliwości **wymagają** usług lub zajęć nie dostarczanych przez **standardową** szkołę.*”

Celem rozwoju jednostki jest samorealizacja czyli dążenie do robienia tego, do czego ktoś nadaje się najlepiej. Rozwój jest wynikiem dwóch procesów: dojrzewania i uczenia się – procesu, w którego toku na podstawie doświadczenia, poznania i ćwiczenia powstają nowe formy zachowania i działania lub ulegają zmianom formy wcześniej nabyte (Okoń, 1996).

Uczniowie zdolni potrzebują edukacji dostosowanej do posiadanego potencjału, możliwości rozwijania swoich umiejętności oraz wsparcia osób wierzących w ich sukces. Motywowanie, jako jedno z działań wychowawczych, jest niezbędnym elementem dla wsparcia rozwoju uzdolnień. **Najważniejszym źródłem motywowania jest środowisko domowe, a oddziaływanie edukacyjne szkoły ma znaczenie wtórne ale wciąż istotne.**

II. CHARAKTERYSTYKA UCZNIA ZDOLNEGO

Zdolność

Zgodnie z podstawową definicją „zdolność” to „**zespół warunków wewnętrznych jednostki, umożliwiających wykonanie działań określonego rodzaju**” (Słownik Psychologiczny, 1979). Wielu psychologów przez pojęcie „zdolności” rozumie indywidualną właściwość osobowości człowieka, dzięki której można kształtować różnego rodzaju nawyki, umiejętności i sprawności (B. Hornowski). Według J. Reykowskiego zdolności to warunki wewnętrzne, które wpływają na to, że ludzie o tej samej motywacji i jednakowo przygotowani, osiągają różne rezultaty i opanowują daną działalność w niejednakowym czasie.

Jedną z bardziej znanych koncepcji dotyczących zdolności jest triadowa koncepcja zdolności J. Renzulliego, według której osoby o wyjątkowych osiągnięciach i twórczych dokonaniach mają dobrze rozwinięty zbiór trzech powiązanych ze sobą wiązek cech. Są to: **ponadprzeciętne zdolności ogólne lub kierunkowe, zaangażowanie w zadanie i zdolności twórcze**. Żadna pojedyncza wiązka nie decyduje o zdolnościach jednostki, bardzo ważna jest interakcja między nimi.

Na gruncie polskim model J. Renzulliego został zmodyfikowany przez S. Popką, który uważa, że istotne są trzy warstwy psychiki jednostki zdolnej: zdolności intelektualne

(zdolności ogólne: wnioskowanie, dowodzenie, wyjaśnianie, które określamy wynikiem w teście inteligencji), uzdolnienia specjalne (konkretne) i uzdolnienia twórcze (dyspozycje psychiczne dzięki którym jednostka działa w sposób nowatorski i oryginalny).

Zdaniem A. J. Tannenbauma wybitne zdolności pojawiają się dopiero w efekcie **interakcji** następujących pięciu czynników:

- zdolności ogólne,
- uzdolnienia kierunkowe,
- czynniki środowiskowe,
- cechy osobowości (temperament, emocjonalności, itp.),
- czynnik „przypadku”.

Uzdolnienia

Uzdolnienia to potencjał jednostki do uzyskania wysokich lub wybitnych osiągnięć w jednej lub więcej dziedzinach (*Franz J. Mönks, 2004*). Uczeń, który uzyskuje bardzo dobre wyniki w nauce ze wszystkich przedmiotów jest uczniem zdolnym do uczenia się, a nie jest uczniem uzdolnionym, gdyż uczeń uzdolniony osiąga bardzo dobre wyniki w tylko ściśle określonych przedmiotach np. w językach ale nie ujawnia innych uzdolnień np. matematycznych. Uzdolnienia u jednych rozwijać się mogą szybciej, u innych wolniej, a niestymulowane mogą po prostu zanikać.

Uczeń zdolny

Uczeń zdolny przejawia wysoki poziom zdolności ogólnych (inteligencji), posiada zdolności kierunkowe odnoszące się do działalności w określonej dziedzinie np. matematyce, muzyce, plastyce oraz posiada zdolności twórcze. To także uczeń o wysokim lub wybitnym ilorazie inteligencji, co może przejawiać się w wielu dziedzinach działalności lub tylko w wybranych uzdolnieniach kierunkowych. Uczeń o wysokim ilorazie inteligencji zasługuje na miano ucznia zdolnego wówczas, gdy następuje współdziałanie wielu czynników m.in zdolności, odpowiednio ukształtowanej osobowości, wysiłku własnego przejawiającego się w aktywności jednostki oraz motywacji. Podsumowując „uczeń zdolny to taki, który ma wysoki iloraz inteligencji, duże osiągnięcia, odczuwa niepokój poznawczy, umie oderwać się od utartych schematów, potrafi znaleźć się w nowej sytuacji, ma pomysły nowych rozwiązań starych problemów, nie boi się nowych rzeczy” (Partyka M., *Zdolni, utalentowani, twórczy.*)

Ucznia zdolnego cechuje przyspieszony rozwój psychomotoryczny, chęć poznawania nowych zjawisk i sytuacji w różnorodnych dziedzinach, a także wynajdowanie nowych zadań i stawianie (sobie) pytań natury filozoficzno-egzystencjonalnej. Uczeń zdolny wykazuje się ponadprzeciętnymi możliwościami w zakresie zapamiętywania, przechowywania i odtwarzania informacji, co pozwala gromadzić i wykorzystywać coraz to większą wiedzę z różnych dziedzin. Kolejne cechy ucznia zdolnego to niezależność, a nawet indywidualizm powiązany z oryginalnością.

K. Bieluga, na podstawie analizy literatury psychologicznej, wyróżnia 14 cech występujących u dzieci i młodzieży z **wysokim poziomem inteligencji**:

1. łatwość wypowiedzi werbalnych,
2. bogaty zasób słownictwa,
3. znajomość pojęć wykraczających poza program nauczania,

4. szeroki zakres wiedzy z interesujących jednostkę dziedzin,
5. systematyczne czytelnictwo,
6. rozumienie trudniejszych treści niż przeciętni uczniowie,
7. sensowność wypowiedzi,
8. logiczne wyciąganie wniosków,
9. szybkie znajdowanie rozwiązań w nowych sytuacjach,
10. łatwość skupienia uwagi,
11. spostrzegawczość – zwracanie uwagi na istotne elementy,
12. łatwość tworzenia wyobrażeń przestrzennych,
13. stosowanie skutecznych metod uczenia się i zapamiętywania wiedzy,
14. brak trudności w procesie uczenia się.

Podsumowując możemy stwierdzić, że **uczeń zdolny charakteryzuje się:**

1. ponadprzeciętnym poziomem rozwoju intelektualnego
2. zdolnością do szybkiego i sprawnego rozumowania abstrakcyjnego
3. szybkim zapamiętywaniem, prawidłowym kojarzeniem i rozumowaniem
4. łatwością uczenia się
5. chęcią poznawania nowych idei
6. oryginalnością w pracy intelektualnej
7. kreatywność
8. prezentowaniem niezależnej postawy
9. zdolność do samodzielnej i konsekwentnej pracy.

Uczeń zdolny **może** należeć do jednej z następujących grup:

- uczniowie zdolni do odtwarzania zdobytej wiedzy
- uczniowie zdolni twórczo
- uczniowie zdolni społecznie

W **rozumieniu społecznym** uczeń zdolny to zwykle uczeń, który ma wzorowe zachowanie i najwyższe oceny z przedmiotów szkolnych.

III. CELE GŁÓWNE I POŚREDNIE PROGRAMU

Cele główne

1. Wspomaganie rozwoju ucznia zdolnego poprzez identyfikowanie uzdolnień i motywowanie do ich rozwoju.
2. Rozwijanie zainteresowań, uzdolnień i aspiracji ucznia zdolnego.
3. Kształcenie działań i postaw twórczych.
4. Umożliwienie dostępu do środków samorealizacji i przygotowanie do sztuki odpowiedzialnego tworzenia siebie.
5. Kształcenie przekonania o potrzebie nieustannego pogłębiania wiedzy i wzbogacania świata duchowego.
6. Umożliwienie przejęcia odpowiedzialności za efekty uczenia się poprzez zmianę roli nauczyciela.

Cele pośrednie

1. Indywidualizowanie pracy dydaktycznej pod kątem zainteresowań i możliwości uczniów np. poprzez poszerzanie treści programowych i pozaprogramowych.
2. Inspirowanie uczniów zdolnych do aktywności twórczej i oryginalności myślenia.
3. Poznanie przez ucznia samego siebie i kierowania własnym rozwojem.
4. Zwiększanie efektywności pracy szkoły poprzez wzbogacenie procesu kształcenia na lekcjach.
5. Tworzenie środowiska wychowawczego stymulującego rozwój uzdolnień i postaw twórczych.
6. Przygotowywanie uczniów do efektywnego studiowania poprzez poznawanie metod i technik uczenia się określonych dziedzin wiedzy, wzbogacanie języka naukowego, rozwiązywanie problemów teoretycznych, w tym oryginalnych i skomplikowanych.
7. Kształtowanie osobowości, wzmacnianie wiary w siebie oraz nauczanie umiejętności przewyższania kryzysów.
8. Pomoc w wyborze kierunku studiów.

IV. SPOSÓB REALIZACJI

Program powinien być realizowany systematycznie przez okres edukacji szkolnej ucznia. Realizacja programu wymaga współpracy z:

- dyrektorem
- gronem pedagogicznym
- psychologiem/pedagogiem szkolnym
- rodzicami
- uczelniami
- organizacjami młodzieżowymi i społecznymi
- innymi szkołami: gimnazjalnymi (uczniowie), ponadgimnazjalnymi (nauczyciele).

Identyfikowanie uczniów zdolnych

Identyfikacja powinna być procesem ciągłym i prowadzona za pomocą wielu kryteriów. Na kolejnych etapach kształcenia należy wykorzystywać coraz ostrzejsze kryteria identyfikacyjne, a w procesie rozpoznawania brać pod uwagę wpływ zewnętrzny (kultura, płeć). Zdolności uczniów powinny być prezentowane jako profile. Decyzje związane z kształceniem powinny być podejmowane razem z uczniem i zgodnie z ich zainteresowaniami.

Podstawowe formy rozpoznawania uczniów zdolnych obejmują:

1. Analizę dokumentacji szkolnej uczniów:
 - A. **klasy I:** wyniki egzaminów gimnazjalnych, świadectwo ukończenia szkoły gimnazjalnej; wyniki w konkursach/olimpiadach, inne zaświadczenia.

Na bazie przeprowadzonej analizy dokumentacji szkolnej (z gimnazjum) **wychowawca** klasy pierwszej sporządza notatkę zawierającą informacje nt. dotychczasowych osiągnięć uczniów swojej klasy. Notatka pozostaje zapisana w kartotece ucznia (*Widok dziennika/Notatki - uwagi o uczniach*) i jest przekazana wszystkim zainteresowanym nauczycielom w postaci wiadomości przesłanej w dzienniku elektronicznym.

 - B. **klasy II:** wyniki końcoworoczne w klasie I i wyniki semestralne w klasie II; wyniki w konkursach/olimpiadach, inne zaświadczenia;

2. Rozmowy **indywidualne** z uczniami i **rodzicami**.
3. Badania i obserwacje prowadzone przez nauczyciela przedmiotu **w trakcie zajęć** np. analiza odpowiedzi ucznia, prac pisemnych, jego spostrzeżeń i pomysłów.
4. Stosowanie **narzędzi** do pomiaru uzdolnień: testy inteligencji, testy specjalnych umiejętności matematycznych, językowych, plastycznych, przyrodniczych i humanistycznych i itp.
5. Współpracę z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w zakresie przygotowania indywidualnych testów inteligencji.

Kolejne formy rozpoznawania uczniów zdolnych można skierować również na uczniów szkół niższego szczebla :

1. **Preselekcja sformalizowana** – uczniowie szkół niższego etapu mogą uczestniczyć w zajęciach kół przedmiotowych i artystycznych lub w zajęciach tematycznych.
2. **Selekcja wyprzedzająca etap rekrutacji do szkoły** – przygotowanie uczniów gimnazjum do wymagań i metod pracy stosowanych w szkole.

V. FORMY I METODY PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Ogólne zasady organizacji pracy ucznia zdolnego

1. Uczenie powinno być zbliżone do procesu badawczego i być dla ucznia wyzwaniem intelektualnym.
2. Utrzymać wysoki poziom stawianych uczniowi zadań i zapewnić sensowność zajmowania się nietypowymi zadaniami, ćwiczeniami, doświadczeniami, badaniami, projektami.
3. Uczyć obszerniejszego materiału lub nawet innego od programowego, stawiać uczniowi indywidualne cele np. udział w projektach międzynarodowych, kursach e-learningowych, konkursach i olimpiadach przedmiotowych, pomoc kolegom w nauce, wolontariat. (*Krupa B., 2012, Program pracy z uczniem zdolnym*)
4. Wybitne osiągnięcia doceniać, a wszystkie pomysły i prace traktować z powagą i życzliwością.
5. Wypracować system nagradzania i promowania każdego, najmniejszego nawet sukcesu uczniów i ich opiekunów.
6. Informować- o możliwościach uzyskania stypendiów oraz pomagać w staraniach o przyznanie takich stypendiów, systematycznie monitorować i typować uczniów zdolnych do konkretnych stypendiów;

Formy i metody pracy z uczniem zdolnym

Wg raportu „Badanie elementów pracy z uczniem zdolnym”, 2011 ORE, najczęściej podejmowane przez szkoły działania wspierające ucznia zdolnego obejmują następujące formy:

1. Formy pracy pozalekcyjnej tj. koła przedmiotowe i koła artystyczne.
2. Współpraca z podmiotami zewnętrznymi tj. uniwersytety, inne szkoły wyższe w postaci wykładów czy zajęć warsztatowych.
3. Współpraca międzyszkolna i międzynarodowa np.
 - a) nawiązanie relacji interpersonalnych, integracja społeczna
 - b) współzawodnictwo przedmiotowe

- c) współpraca w ramach projektów
 - d) wymiana doświadczeń.
4. Autodiagnoza nauczyciela w zakresie identyfikacji swoich postaw wobec pracy z uczniem zdolnym, opracowanie swoich narzędzi i metod pracy (programów autorskich).
 5. Diagnoza możliwości ucznia zdolnego (mocnych i słabych stron), jego dotychczasowych osiągnięć i oczekiwań/aspiracji/celów, które nie zostały jeszcze osiągnięte.
 6. Diagnoza ukierunkowana na środowisko rodzinne ucznia zdolnego.

Metody pracy z uczniem zdolnym

W pracy z uczniem zdolnym należy wybierać metody, które potwierdzają swoją efektywność i należy pamiętać, że nie należy stosować żadnych ograniczeń w wyborze metod pracy z uczniem zdolnym. Sposób pracy powinien być uzgodniony przez ucznia i nauczyciela. Do wyboru mamy (wg raportu opublikowanego przez ORE):

- wypowiedzi ustne,
- analiza spontanicznych spostrzeżeń, pomysłów, sposobów proponowanych rozwiązań,
- dyskusja,
- burza mózgów,
- inscenizacje,
- testy i sprawdziany, rozwiązywanie zadań,
- gry dydaktyczne,
- lektura wskazanych/wybranych tytułów,
- analiza i interpretacja tekstów,
- prace pisemne (w tym twórcze pisanie),
- samodzielne przygotowywanie zagadnień w oparciu o wskazówki nauczyciela,
- samodzielne rozwiązywanie problemów,
- zajęcia laboratoryjne,
- doświadczenia i eksperymenty,
- prezentacje, prelekcje, wypowiedzi publiczne,
- zajęcia terenowe,
- wycieczki edukacyjne,
- wykorzystanie dostępnych w szkole pomocy dydaktycznych do stworzenia prezentacji lub
- eksperymentu,
- udział w wykładach i seminariach poza murami szkoły,
- narzędzia ICT do usprawniania przebiegu zajęć i/lub wykorzystania w pracy własnej,
- e-learning, jako forma uczenia się oraz dystrybucji materiałów dydaktycznych.

Trudności w pracy z uczniem zdolnym

Uczeń zdolny może wykazywać się cechami charakteru, które mogą hamować jego rozwój intelektualno-emocjonalny:

- zarozumiałość i brak tolerancji w stosunku do pozostałych uczniów (np. słabszych uczniów),

- egocentryzm, którego wynikiem może być np. absorbowanie uwagi nauczyciela poprzez swoją postawę,
- chęć do dominacji w grupie rówieśniczej,
- labilność emocjonalna, czasami postawa agresywna ale również nieśmiałość,
- trudności w przechodzeniu od wiadomości do umiejętności.

Zachowania ucznia zdolnego odbierane negatywnie przez otoczenie mogą spowodować niewykorzystanie jego potrzeby aktywności lub hamowanie jego rozwoju. Inne zewnętrzne czynniki wpływające w sposób negatywny na rozwój ucznia zdolnego to: niezrównoważenie emocjonalne rodziców i brak stymulacji rozwoju dziecka zdolnego.

VI. POSTAWA NAUCZYCIELA W PROCESIE KSZTAŁCENIA UCZNIA ZDOLNEGO

Nauczyciel ucznia zdolnego to nie tylko osoba o dużej wiedzy, ale także o szczególnych kompetencjach poznawczych i osobowości, umiejąca efektywnie stymulować rozwój poznawczy uczniów. Nauczyciele ci charakteryzują się dużą dojrzałością i doświadczeniem, posiadają także zdolności twórcze. Przykłady twórczego podejścia nauczyciela do obowiązków zawodowych to:

- brak szablonowości w organizowaniu lekcji,
- poszukiwanie własnego stylu pracy i systematyczne jego doskonalenie,
- samokształcenie w celu jak najlepszego przygotowania merytorycznego,
- stosowanie coraz to lepszych sposobów kontroli wiedzy uczniów,
- wykorzystywanie posiadanych środków dydaktyczno-wychowawczych w sposób nowatorski,
- stwarzanie sytuacji, w których uczeń musi wykazać się myśleniem twórczym, inwencją i samodzielnością,
- aprobowanie i zachęcanie uczniów do wyrażania własnych opinii oraz różnych dróg analizy tego samego zadania dydaktycznego,
- pełnienie roli doradcy i organizatora procesu uczenia się,
- spontaniczne reagowanie na potrzeby ucznia.

Inne zadania nauczyciela ucznia zdolnego to:

- bieżące analizowanie osiągnięć poprzez wykorzystanie i/lub konstruowanie własnych narzędzi badania postępów uczniów zdolnych,
- współpraca z rodzicami i innymi nauczycielami w kwestii ucznia zdolnego.

Należy podkreślić, że każdego nauczyciela a w szczególności nauczyciela ucznia zdolnego powinny cechować odpowiednie kompetencje społeczne, życzliwość i szacunek wobec ucznia i jego decyzji oraz umiejętności organizacyjne.

VII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Monitoring realizacji programu prowadzony jest na bieżąco. Po rocznej pracy z uczniem zdolnym wychowawca lub/i nauczyciel – opiekun dydaktyczny/nauczyciele – opiekunowie dydaktyczni dokonują oceny efektów realizowanego programu w formie pisemnej. W zestawieniu należy omówić:

- wyniki semestralne i końcoworoczne
- udział i wyniki konkursów/olimpiad

- znaczące osiągnięcia ucznia (np. w projektach, w tym międzynarodowych)
- ocenę wynikającą z ewaluacji wewnętrzzszkolnej (np. monitoring uzyskania stypendium naukowego za konkretne osiągnięcia)

VIII. ZAŁĄCZNIK

A. SZKOLNY REGULAMIN OLIMPIAD I KONKURSÓW.

Osiągnięcia olimpijczyka nie są wyłącznie prywatnym sukcesem ucznia, są sukcesem nauczyciela i szkoły. Wizerunek szkoły współtworzą wybitne osiągnięcia naszych wychowanków.

1. **Uczeń ma prawo** do rozwijania własnych zainteresowań i uzdolnień poprzez uczestnictwo w olimpiadach i konkursach przedmiotowych.
2. W przypadku zgłoszenia uczestnictwa w olimpiadzie (lub konkursie) uczeń ma prawo do dodatkowej pomocy ze strony nauczyciela określonego przedmiotu.
3. Uczeń, uczestnik olimpiady (konkursu) ma prawo do indywidualnego traktowania przez nauczycieli uczących go innych przedmiotów.
4. Uczeń ma prawo do zwolnienia z odpytywania oraz urlopowania według następujących zasad:
 - udział w eliminacjach szkolnych – jeden dzień zwolnienia z odpytywania w dniu zawodów.
 - udział w zawodach lokalnych (np. konkursy organizowane przez Ośrodek Metodyczny, Młodzieżowy Dom Kultury; konkursy powiatowe) – jeden dzień wolny w dniu zawodów.
 - udział w zawodach okręgowych (Poznań) – jeden tydzień zwolnienia z odpytywania z obecnością na lekcjach oraz dwa tygodnie urlopowania.
 - udział w zawodach centralnych – jeden tydzień zwolnienia z odpytywania z obecnością na lekcjach oraz dwa tygodnie urlopowania.
 - w olimpiadach i konkursach wymagających napisania pracy badawczej - jeden tydzień zwolnienia z odpytywania i jeden tydzień urlopowania (w zależności od potrzeby).
5. Po okresie zwolnienia z odpytywania (oraz urlopowania) uczeń ma obowiązek uzupełnić zaległości w terminie uzgodnionym z nauczycielami poszczególnych przedmiotów.
6. Zwolnienia dotyczą (jednej) olimpiady lub konkursu.
7. Wszystkie nieobecności wynikające z udziału ucznia w olimpiadzie (konkursie) są usprawiedliwione. Dotyczy to również okresu urlopowania. Nieobecność ucznia z tytułu urlopowania nie wpływa na średnią frekwencję klasy.
8. Uczeń ma prawo pisać sprawdzian w innym terminie, jeżeli w danym dniu reprezentuje szkołę na konkursie, zawodach, olimpiadzie. Wówczas termin napisania sprawdzianu liczony jest jako pierwsze podejście.
9. Wniosek ucznia o zwolnienie z odpytywania oraz urlopowania musi mieć formę pisemną, wniosek powinien być potwierdzony podpisem opiekuna i zatwierdzony przez dyrektora szkoły. Wniosek odnotowany powinien zostać w dzienniku lekcyjnym.
10. Uczeń wraz z opiekunem ma prawo do zwrotu kosztów podróży na olimpiadę lub konkurs, jeśli:
 - a) organizatorzy nie gwarantują zwrotu kosztów podróży,
 - b) uczeń zgłasza udział w olimpiadzie / konkursie za pośrednictwem szkoły / nauczyciela opiekuna.
 - c) zwrotu kosztów podróży dokonuje się na podstawie delegacji.
11. Uczniowie uczestniczący w międzynarodowych projektach wymiany (projekty realizowane za granicą i na terenie szkoły) mają prawo do zwolnienia z odpytywania w czasie

realizacji projektu w szkole oraz w ciągu tygodnia po powrocie do szkoły, jeśli nieobecność na zajęciach trwała więcej niż 3 dni. W szczególnie uzasadnionych wypadkach można uznać prawo do urlopowania na wniosek nauczyciela opiekuna.

12. Szkolny regulamin olimpijczyka stanowi jeden ze sposobów indywidualizacji procesu nauczania wobec uczniów uzdolnionych i rozwijających swoje zainteresowania.

Prawa i obowiązki nauczycieli opiekunów uczniów przygotowujących się do olimpiad przedmiotowych:

Nauczyciel ma obowiązek:

1. otoczyć ucznia opieką, wspomagać go w organizowaniu czasu lekcyjnego i pozalekcyjnego
2. monitorować jego postępy (spotkania, konsultacje, etc.)
3. monitorować proces indywidualnego uzupełniania wiedzy po urlopowaniu
4. sprawować opiekę merytoryczną
5. sprawować bezpośrednią opiekę nad uczniem podczas wyjazdu na olimpiadę

Nauczyciel ma prawo:

1. odnotować pracę z uczniem i jego sukcesy w arkuszu ewaluacyjnym zgodnie z regulaminem przyznawania dodatku motywacyjnego
2. skorzystać z prawa do godzin ponadwymiarowych lub innego dnia wolnego, jeśli zawody odbywają się w dni wolne od pracy
3. zrezygnować z innych działań zaplanowanych w planie pracy szkoły, jeśli podopieczni uczniowie awansują do finału olimpiady, a czynności dodatkowe wynikające z planu pracy szkoły kolidują z zajęciami dodatkowymi nauczyciela przygotowującego ucznia do olimpiady.

IX. BIBLIOGRAFIA

- *Badanie elementów systemu pracy z uczniem zdolnym*, raport z badania IDI, GfK Polonia, Warszawa, 2011.
- *Uczeń zdolny – analiza dostępnych narzędzi diagnostycznych*, Raport dla ORE, Warszawa, 2012.
- Krupa B., *Program pracy z uczniem zdolnym*, 2012.
- Okoń W., *Nowy Słownik Pedagogiczny*, Warszawa, 1996.
- Partyka M., *Zdolni, utalentowani, twórczy*. Warszawa, 1999.